

Socialförvaltningen
Jennifer Gavin Hagelin

Socialnämnden

Beslut om utökade registerkontroller vid anställning inom verksamheter som bedriver arbete i hemmet åt äldre personer eller vuxna med funktionsnedsättning

Ärendet

Riksdagen har fattat beslut om ny lagstiftning om utökade möjligheter för registerkontroll inför anställning i en kommun.

Som ett led i arbetet med att förhindra infiltration och otillåten påverkan, öka tryggheten och minska risken för att personer utsätts för brott, ges kommunerna utökat lagstöd för att genomföra kontroll av belastningsregistret och misstankeregistret inför anställning i vissa kommunala verksamheter. Detta avser personer som ska: arbeta i hemmet åt äldre personer eller vuxna med funktionsnedsättning, arbeta med barn, eller anställas till vissa ledande befattningar. Reglerna införs i två nya lagar och genom ändringar i befintlig lagstiftning och träder i kraft den 1 mars 2026.

Registerkontrollen är fakultativ vilket innebär att arbetsgivare får en möjlighet, men ingen skyldighet, att begära att utdrag uppvisas inför anställning.

Socialförvaltningens förslag till beslut

Socialnämndens beslut

Socialnämnden beslutar att:

1. Upphäva beslut i ärende SN 2019/0074 från 6 mars 2019 då beslutets innebörd nu täcks av lag (2026:43) om registerkontroll vid arbete i hemmet åt äldre personer eller vuxna personer med funktionsnedsättning som trädde i kraft den 1 mars 2026.
2. Socialnämnden samt leverantörer som socialnämnden ingår avtal med **ska** genomföra de kontroller som lag (2026:43) om registerkontroll vid arbete i hemmet åt äldre personer eller vuxna personer med funktionsnedsättning ger möjlighet till.
3. Paragrafen justeras omedelbart och att beslutet gäller retroaktivt från 1 mars 2026.

Bakgrund

Den 1 mars 2026 trädde en ny lag ”lag (2026:43) om registerkontroll vid arbete i hemmet åt äldre personer eller vuxna personer med funktionsnedsättning” i kraft. Lagen ger kommuner möjlighet att genomföra

Socialförvaltningen
Jennifer Gavin Hagelin

registerkontroll inför anställning i sådan verksamhet vilket det tidigare har saknats lagstöd för.

Socialnämnden fattade dock ett beslut den 6 mars 2019 i ärende SN 2019/0074 om att det i samtliga avtal och överenskommelser om drift av verksamhet inom vård- och omsorg skulle framgå följande lydelse:

”Som en del i arbetet att skapa en trygg och säker verksamhet för de enskilda ska utföraren innan rekrytering oavsett anställningsform genomföra erforderlig kontroll om att begära utdrag från polisens belastningsregister motsvarande det som tas ut för arbete på HVB-hem (familjehem)”

Begäran om registerutdrag från belastningsregistret har således skett vid rekrytering inom vård- och omsorg både inom egen regi och för de leverantörer socialnämnden i Danderyd ingått avtal med.

Socialförvaltningens utredning

Lag (2026:43) om registerkontroll vid arbete i hemmet är äldre personer eller vuxna personer med funktionsnedsättning

Den nya lagen som trädde i kraft den 1 mars 2026 innebär i praktiken att en kommun som erbjuder anställning i sådan verksamhet får begära att den som erbjuds anställning uppvisar ett begränsat utdrag ur belastningsregistret och misstankeregistret. Även andra verksamhetsutövare som utför insatser på kommunens uppdrag omfattas av lagen.

För att lagen ska vara tillämplig krävs det att det rör en anställning och/eller arbetsuppgifter för vissa insatser riktade till äldre eller vuxna personer med funktionsnedsättning.

Begreppet äldre saknar definition i lagen men de riktlinjer kommunerna har för handläggning av ansökningar och insatser kan vara vägledande. Med vuxen person med funktionsnedsättning avses personer över 18 år. Med begreppet ”insatser i hemmet” avses insatser i den enskildes hem eller annat boende enligt socialtjänstlagen (2025:400) (SoL), lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), och 12 kap, hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) (HSL), samt korttidsvistelse utanför hemmet enligt LSS. Arbetet eller insatserna ska således utföras i den enskildes hem eller annat boende avsett för äldre eller personer med funktionsnedsättning.

Registerkontroll inför anställning är möjlig inom hemtjänst, personlig assistans, boendestöd, särskilda boendeformer för äldre, trygghetsboenden för äldre, bostad med särskilt stöd för personer med funktionsnedsättning, bostad med särskild service eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna och korttidsboende. Även kommunal hälso- och sjukvård som utförs i hemmet eller särskilda boendeformer för äldre och personer med funktionsnedsättning omfattas.

Socialförvaltningen
Jennifer Gavin Hagelin

Registerutdraget som ska visas upp inför anställning får inte vara äldre än sex månader. Att kontroll genomförts får endast dokumenteras genom en anteckning om att utdraget visats upp. Någon dokumentation, notering eller anteckning om registerutdragets innehåll får inte ske. De brott som det begränsade utdraget innehåller regleras i 22 § förordning (1999:1134) om belastningsregister. Det rör sig bl.a. om mord, dråp, misshandel, människorov, olaga tvång, olaga frihetsberövande, fridskränkning, kvinnofridsbrott och olaga hot. Samtliga sexualbrott i 6 kap. Brottsbalken och även stöld, rån, samt hets mot folkgrupp och barnpornografibrott omfattas. Därtill ska utdraget omfatta vissa brott mot narkotikastrafflagen, vapenlagen, brott mot lagen om förbud mot vissa hälsofarliga varor, samt terroristbrottslagen.

Registerkontrollen enligt denna lagstiftning är fakultativ vilket innebär att arbetsgivare får en möjlighet, men ingen skyldighet, att begära att utdrag uppvisas inför anställning.

Utökade registerkontroller inför arbete med barn

En möjlighet till registerkontroll finns redan idag genom lag (2013:852) om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn och lag (2010:479) om registerkontroll av personal som utför vissa insatser åt barn. Förändringarna innebär att registerkontrollen nu även omfattar uppgifter i misstankeregistret och att det registeruppdrag som ska visas upp inte får vara äldre än sex månader. Registerkontrollen är obligatorisk.

Registerkontroll vid anställning till ledande befattningar i kommuner

Den 1 mars 2026 infördes även ”lag (2026:44) om registerkontroll vid anställning till ledande befattningar i kommuner”, som ger kommuner möjlighet att begära att den som erbjuds arbete till en ledande befattning eller annan befattning som är av väsentlig betydelse för kommunens förmåga att klara sitt uppdrag uppvisar ett begränsat utdrag ur belastningsregistret. Utdrag ur misstankeregistret omfattas inte enligt denna lag. Lagstiftningen gäller enbart för anställningar vilket innebär att uppdragstagare, praktikanter, konsulter eller andra som utför uppdrag utan att ha en anställning i kommunen inte omfattas. Inte heller förtroendevalda eller privata utförare av kommunala angelägenheter omfattas av lagen.

Lagen är subsidiär och ska inte tillämpas om det tilltänkta arbetet omfattas av registerkontroll enligt annan lagstiftning.

Socialförvaltningens bedömning

Mot bakgrund av ny lagstiftning bör tidigare beslut som socialnämnden upphävas då det tidigare beslutet nu omfattas av en lagstadgad möjlighet att begära in utdrag från belastningsregistret samt misstankeregistret vid anställning för arbete i hemmet åt äldre personer eller vuxna med funktionsnedsättning med stöd av Lag (2026:43) om registerkontroll vid arbete i hemmet åt äldre personer eller vuxna personer med

Socialförvaltningen
Jennifer Gavin Hagelin

funktionsnedsättning. Mot bakgrund av att möjligheten till registerkontroll med stöd av lagen är fakultativ är det socialförvaltningens bedömning att socialnämnden bör besluta om att nämndens verksamheter samt de verksamheten nämnden ingår avtal med **ska** genomföra de registerkontroller lagen ger möjlighet till.

Konsekvenser för barn och unga

De insatser som avses i lag (2026:43) om registerkontroll vid arbete i hemmet åt äldre personer eller vuxna med funktionsnedsättning berör inte direkt barn. Barn kan dock indirekt påverkas av kommunens utökade möjligheter att kontrollera anställda inom dessa verksamheter. Effekterna av beslutet bedöms ha positiva konsekvenser för barn och unga.

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet bedöms inte medföra några ekonomiska konsekvenser då förvaltningen sedan tidigare genomfört de åtgärder som nu föreslås.

Åsa Lundgren
Socialdirektör

Jennifer Gavin Hagelin
Kvalitet- och utvecklingschef

Handlingar i ärendet

1. Tjänsteutlåtande, Beslut om utökade registerkontroller vid anställning inom verksamheter som bedriver arbete i hemmet åt äldre personer eller vuxna med funktionsnedsättning

Expedieras
Kommunstyrelsen